

For så vidt angår internationale konventioners betydning på området henvises til det samtidige fremsatte forslag til forældreansvarslov, pkt. 2.1.2. i de almindelige bemærkninger.

2.1.2. Udvalget om Forældremyndighed og Samværs overvejelser

Efter Udvalget om Forældremyndighed og Samværs opfattelse er der behov for at sætte fokus på børns rolle under retssager om forældremyndighed. Det skyldes, at det er vigtigt, at dommeren får gode muligheder for at få barnets perspektiv belyst, og at samtaler med børn gennemføres i en form og under rammer, som belaster barnet mindst muligt.

2.1.2.1. Børnesagkyndig bistand

I forhold til børnesagkyndig bistand under en sag ved domstolene har Udvalget om Forældremyndighed og Samvær – efter norsk forbillede – foreslået, at retten kan udpege en børnesagkyndig til at deltage i forberedende møder.

Selv om udvalget lægger til grund, at den børnesagkyndige bistand til konfliktløsning først og fremmest ydes i statsforvaltningerne inden sagens oversendelse til retten, finder udvalget alligevel, at det er hensigtsmæssigt, at også domstolene får adgang til at styrke det børnesagkyndige element i deres behandling af sager om forældremyndighed og samvær. Der vil efter udvalgets opfattelse kunne være sager, som ikke er søgt løst forligsmæssigt i statsforvaltningerne, eksempelvis på grund af parternes modstand på dette tidspunkt eller, hvor den ene part ikke er mødt op i statsforvaltningen, men hvor retten skønner, at der alligevel er grundlag for at afsøge de forligsmæssige muligheder i sagen, og at det vil være værdifuldt med assistance af en børnesagkyndig. I disse tilfælde, hvor der ikke har været mulighed for i statsforvaltningen at trække på børnesagkyndige bistand og viden, vil udvalget styrke rettens muligheder for at opnå forligsmæssige løsninger med bistand fra børnesagkyndig. Udvalget foreslår derfor, at retten kan få en børnesagkyndig til at deltage i forberedende møder. Dommeren kan anmode den sagkyndige om på egen hånd at tale med forældrene eller barnet, hvad enten det skal ske før det første retsmøde eller mellem to forberedende møder. Den sagkyndige kan anmodes om at kontakte skole, fritidshjem eller børnehave for at få yderligere oplysninger. Dette kan kun ske efter aftale med forældrene, idet de kan modsætte sig samtalerne eller undersøgelserne under disse forligsbestræbelser.

Bestemmelsen om børnesagkyndig bistand i forberedende retsmøder skal bruges med omtanke, da det er

vigtigt, at sagerne af hensyn til barnet ikke trækkes i langdrag, hvis flere sagkyndige efter hinanden har medvirket i forligsbestræbelser. Det må samtidig understreges, at den børnesagkyndiges eventuelle samtale med barnet ikke erstatter samtalen efter § 33 i forslaget til forældreansvarslov, og at undersøgelserne ikke kan træde i stedet for børnesagkyndige undersøgelser, der foretages med henblik på udfærdigelse af en erklæring til brug for rettens afgørelse.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der som led i rettens forligsbestræbelser skabes mulighed for, at dommeren kan udpege en børnesagkyndig til at deltage i forberedende retsmøder. Retten kan anmode den sagkyndige om at afholde en samtale med forældrene eller barnet samt indhente oplysninger med henblik på at få løst sagen forligsmæssigt, medmindre forældrene modsætter sig dette. Retten fastlægger den børnesagkyndiges opgaver, efter at parterne har haft lejlighed til at udtale sig.

2.1.2.2. Samtaler med børn

I forhold til at få barnets perspektiv belyst bedre i sager ved domstolene er det Udvalget om Forældremyndighed og Samværs opfattelse, at dommerens muligheder herfor skal forbedres. For så vidt angår samtaler med børn, mener udvalget, at dommeren i den enkelte sag skal vurdere, om barnets perspektiv skal udbygges ved en samtale med barnet. Om dette kan lade sig gøre afhænger af barnets alder og modenhed. Det er den overvejende opfattelse i udvalget, at der ikke i loven skal angives nogen aldersgrænse, hvorfor afgørelsen af, om barnet skal anmodes om at komme til stede på rettens kontor, eller om der skal gennemføres en samtale andetsteds, må træffes efter oplysningerne i den konkrete sag og om det enkelte barn. Det kan være forældrenes oplysninger og deres vurdering af barnets modenhed, men der kan også foreligge eller indhentes erklæringer fra daginstitutioner eller andre professionelle. Dommeren skal kunne anmode en børnesagkyndig om at deltage i sagsforberedelsen, og denne kan også give gode råd i forhold til barnets modenhed. Hertil kommer, at dommeren efter udvalgets opfattelse skal have mulighed for at bede en børnesagkyndig om at medvirke under en samtale, hvor barnets modenhed i tvivlstilfælde må være det første, der skal vurderes. En sådan fremgangsmåde kan være en hensigtsmæssig løsning, hvis forældrene har forskellige opfattelser af deres barns modenhed. Inddragelse af barnet ved en samtale vil dog normalt ikke være muligt ved de yngre børn op til ca. 7 år. I så fald må barnets perspektiv inddrages på anden måde, jf. i den forbindelse betænkning nr. 1475 om Barnets